
ÎN REGĂSIREA LUMII PIERDUTE A VECHII EUROPE

Iulia Postică

La 11 noiembrie 2009 în galeriile Institutului pentru Studiul Lumii Antice (ISAW) al Universității din New York a fost vernisată expoziția internațională *The Lost World of Old Europe: The Danube Valley, 5000-3500 BC* (Lumea Pierdută a Vechii Europe: Bazinul Dunării, 5000-3500 a.Chr.). Fondat în anul 2007 drept un centru pentru cercetări avansate și studii doctorale în diverse domenii axate pe studiul antichității cuprinzând întreg arealul civilizațiilor vechi, Institutul pentru Studiul Lumii Antice se afla la inaugurarea celei de-a doua expoziții internaționale, după uimitorul succes al expoziției inaugurale al institutului – *Wine, Worship, and Sacrifice: The Golden Graves of Ancient Vani* (Georgia) în 2008 (Vin, adorație și sacrificiu: mormintele aurite al anticului Vani – Georgia).

Expoziția a adus pentru prima dată în fața publicului american aproximativ 250 de obiecte descoperite de către arheologi pe parcursul a mai bine de un secol și care stau mărturie peste veacuri a existenței unei civilizații avansate în sud-estul european, caracterizată printr-un înalt nivel de expresie artistică și de dezvoltare al culturii materiale. În spațiul supranumit *Vechea Europă*, au existat și prosperat culturi preistorice, nivelul artistic și tehnologic al cărora a fost echivalat de către Egipt și Mesopotamia abia secole mai târziu. Reprezentanții acestor culturi locuiau în așezări de tip urban de dimensiuni mari, ei erau meșteri olari care știau să modeleze vase de forme ingenioase și impresionante picturi geometrice, zoo-și antropomorfe, ei erau metalurghi care știau să confecționeze prin tehnica turnării unelte, arme și podoabe din aramă și aur, ei erau artiști și adoratori capabili să lipească uluitoare statuete feminine, reprezentări ale zeiței-mame.

Lumea Pierdută a Vechii Europe s-a dovedit a fi cu adevărat o descoperire nu doar pentru publicul american pasionat de istorie și cultură antică, dar și o mare revelație pentru specialiștii arheologi și cercetătorii în studii clasice și ale Orientului

Apropiat. Expoziția oferă publicului american un prim contact cu o civilizație abia menționată în auditoriile universitare, dar de o importanță excepțională pentru dezvoltarea societăților umane. Însuși Roger S. Bagnall, directorul Institutului pentru Studiul Lumii Antice, mărturisește în cuvântul de salut al catalogului expoziției că „atunci când eram student, mi s-a predat despre neoliticul grecesc, dar fără vreo indicație asupra conexiunii acestuia la un spațiu cultural mai larg spre nord. Mai apoi, când s-a predat epoca de tranziție la prelucrarea metalului în Anatolia și Orientul Apropiat, Europa nu era niciodată menționată: nu aveam nici o idee cât de avansată era metalurgia în această regiune, sau cât de bogate erau societățile chalcolitice” (Catalog 2009, 6-7).

Realizarea acestui ambițios proiect expozițional internațional a fost posibil datorită acordurilor de împrumut încheiate între Institutul pentru Studiul Lumii Antice și peste douăzeci de muzee din trei țări sud-est europene: România, Bulgaria și Republica Moldova. Din partea Republicii Moldova proiectul a fost coordonat de către Muzeul Național de Arheologie și Istorie a Moldovei, din partea României – de către Muzeul Național de Istorie a României, și din partea Bulgariei de Muzeul Regional de Istorie din Varna. Realizarea expoziției a fost posibilă cu suportul financiar al fundației americane Leon Levy.

În cadrul expoziției au fost expuse obiecte valoroase ce reflectă viața cotidiană a comunităților de oameni din spațiul Vechii Europe, spiritualitatea acestora și contactele lor cu alte culturi din bazinul Mării Egee și zonele limitrofe. Printre piesele etalate regăsim numeroase figurine feminine, reprezentări ale zeiței-mame, vase de ceramică pictate aparținând culturii Cucuteni-Tripolie, podoabe din aur, aramă și scoici. Una dintre cele mai renumite piese de artă preistorică etalată în expoziție este celebrul „Gânditor” descoperit la Cernavodă, România. Pe lângă aceasta expoziția prezintă piese din impresionantul tezaur din aur

Foto 1.

descoperit în necropola de la Varna, Bulgaria, cel mai timpuriu tezaur de proporții mari, conținând podoabe capilare, coliere, aplice și topoare ceremoniale.

La vernisarea expoziției din New York, în rând cu gazdele în persoana dr. Roger S. Bagnall, directorul Institutului pentru Studiul Lumii Antice, și dr. Jennifer Y. Chi, director-adjunct pentru expoziții și programe publice a ISAW, au participat dr. Crișan Mușețeanu, director general al Muzeului Național de Istorie al României, dr. Valentin Pletnyov, director general al Muzeului Regional de Istorie din Varna și dr. hab. Eugen Sava, director general al Muzeului Național de Arheologie și Istorie a Moldovei (Foto 1).

Muzeul Național de Arheologie și Istorie a Moldovei a participat în cadrul expoziției *Lumea Pierdută a Vechii Europe* cu douăzeci de piese deosebit de prețioase din patrimoniul său (Foto 2). Aceste piese fac parte din tezaurul necropolei descoperite la Giurgiulești în anul 1991, în urma săpăturilor conduse de cercetătorii V. Haheu și S. Kurciatov. Printre ele se numără obiecte de podoabă, unelte și arme: inele de tâmplă din coral, coliere din aramă, un colier din scoici *Spondylus* (Foto 3), pandantive din colț de mistreț (Foto 4), brățări spiralate din aramă (Foto 5), o lamelă și un nucleu din cremene, un vârf de suliță din os, inele spiralate (Foto 6) și eclise tubulare din aur,

Expoziția s-a bucurat de un succes extraordinar la New York și Oxford, fapt reflectat prin prezența masivă a vizitatorilor în galeriile muzeale și de comentariile aclamatoare lăsate de aceștia în cartea pentru oaspeți a Institutului. Printre vizitatorii de rang înalt se numără dl Vasile Timiș, secretar de stat la Ministerul Culturii și Patrimoniului al României și E.S. dl Alexandru Cujbă, șeful misiunii Reprezentanței RM pe lângă oficiul ONU la New York, care au fost prezenți la vernisajul din 11 noiembrie 2009 de la New York. Expoziția a fost vizitată, de asemenea, și de către delegația oficială a Republicii Moldova în SUA în ianuarie 2010, în frunte cu prim-ministrul Republicii Moldova, dl Vlad Filat.

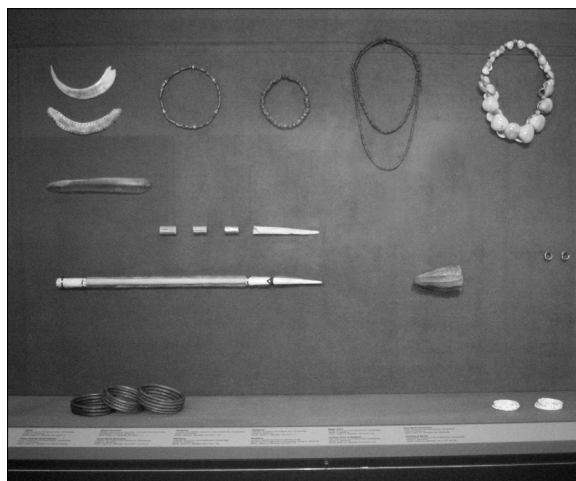

Foto 2.

Foto 3.

Foto 4.

Foto 5.

Foto 6.

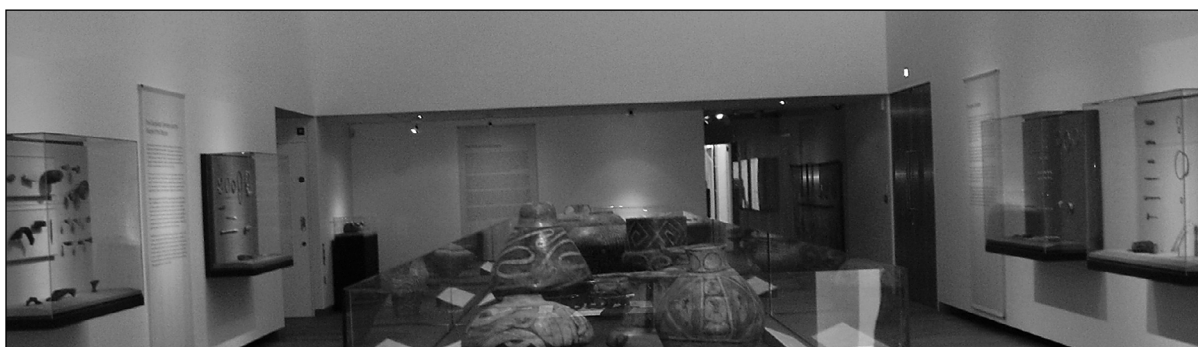

Foto 7.

Importanța acestui eveniment a fost captată și de către cele mai importante publicații periodice. *The New York Times*, *The Wall Street Journal*, *The Oxford Times* – iată doar câteva din impresiile jurnaliștilor: „Înainte a gloriei ce a fost Grecia și Roma, chiar și înaintea primelor orașe din Mesopotamia sau temple de-a lungul Nilului, au trăit în bazinul Dunării de Jos și la poalele colinelor din Balcani oameni care își devansau timpul în artă, tehnologii și comerț la mare distanță” (NY Times 2009), sau „piesele expuse erau atât de timpurii încât trebuia să mă tot pișc pentru a-mi reaminti că ele datează înainte de invenția roții, înainte scrisului, înainte primelor orașe” (Oxford Times 2010)

În perioada 11 noiembrie 2009 – 25 aprilie 2010 expoziția a fost expusă la New York în galeriile Institutului pentru Studiul Lumii Antice, iar în lunile ce au urmat a fost programată itinerarea acesteia la două dintre cele mai prestigioase muzee de specialitate de pe continentul european. La Ashmolean Museum din Oxford, *Lumea Pierdută a Vechii Europe* a inaugurat cele două săli destinate expozițiilor temporare, după aproape trei ani de reparație capitală a muzeului și de re-organizare a expoziției permanente. Între 20 mai și 15 august 2010 expoziția internațională a fost prezentată întâia oară publicului britanic la Ashmolean Museum, un muzeu însemnat de artă și arheologie din cadrul Universității Oxford (Foto 7). Iar în perioada octombrie 2010 – ianuarie

2011 expoziția se va muta în sălile Muzeului de Artă Cicladică din Atena, Grecia.

Expoziția este însoțită de un catalog (Foto 8) în limba engleză, publicat de către ISAW în asociere cu recunoscuta editură Princeton University Press și este intitulat *The Lost World of Old Europe: The Danube Valley, 5000-3500 BC*, sub redacția lui dr. David W. Anthony, profesor la Hartwick College și curator invitat al expoziției, și a dr. Jennifer Y. Chi, director-adjunct pentru expoziții și programe publice de la Institutul pentru Studiul Lumii Antice din New York. Catalogul cuprinde

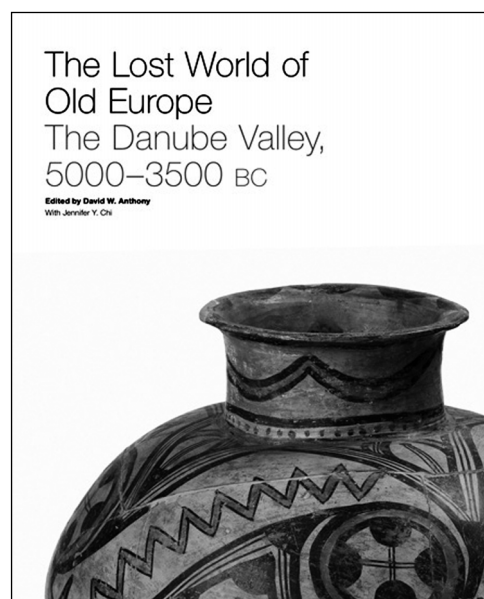

Foto 8.

peste 200 imagini color, mesaje de salut din partea directorilor muzeelor participante și eseuri semnate de cercetători în domeniu. Mesajele de salut au venit din partea dr. Roger S. Bagnall, director al Institutului pentru Studiul Lumii Antice, dr. Crișan Mușețeanu, director al Muzeului Național de Istorie a României, dr. Gheoghe Dumitroaia, director al Complexului Muzeal Județean Neamț, dr. Lăcrămioara Stratulat, director al Complexului Muzeal Național Moldova, dr. Valentin Pletnyov, director al Muzeului Regional de Istorie din

Varna, dr. hab. Eugen Sava, director al Muzeului Național de Arheologie și Istorie a Moldovei și dr. Jennifer Y. Chi, director-adjunct al ISAW. Printre autorii eseurilor regăsim cercetători recunoscuți precum David W. Anthony, Ioan Opriș, Cătălin Bem, John Chapman, Dragomir Nicolae Popovici, Douglass W. Bailey, Cornelia Magda-Lazarovici, Ernst Pernicka, Michael Louis Sfériadès, Vladimir Slavchev, Veaceslav Bicbaev. A fost publicată și o versiune a catalogului în limba greacă, special pentru deschiderea din Atena.

Bibliografie

- Catalog 2009:** Letter from Roger S. Bagnall, Director, Institute for the Study of the Ancient World, New York University. In: (ed. David W. Anthony, Jennifer Y. Chi) *The Lost World of Old Europe: The Danube Valley, 5000-3500 BC* (Princeton University Press, Princeton and Oxford, 2009), 6-7.
- NY Times 2009:** John Noble Wilford, A lost European Culture pulled from obscurity. *The New York Times*, 1 decembrie 2009.
- Oxford Times 2010:** Theresa Thompson, The Lost World of Old Europe: the Danube Valley, 5000-3500 BC, The Ashmolean Museum. *The Oxford Times*, 8 iunie 2010.

Rediscovering *The Lost World of Old Europe*

Abstract

On 11th November 2009 was inaugurated the international exhibition “The Lost World of Old Europe: The Danube Valley, 5000-3500 BC” in the galleries of the Institute for the Study of the Ancient World of New York University. The exhibition has brought for the first time before the American public artifacts aged between 5500 and 7000 years old, witnessing the existence of a developed civilization in southeast Europe, in a space surnamed *Old Europe*, situated on the present territory of Romania, Bulgaria and Republic of Moldova. The exhibition reunites over 250 objects originating from the collections of over 20 museums in Romania, Bulgaria and Republic of Moldova. Among the exhibited objects are fired clay figurines, Cucuteni-Tripolie ceramic vessels, golden adornment objects, copper tools and jewelry, shell jewelry etc. The exhibition was itinerated between May and August 2010 at the prestigious British museum The Ashmolean Museum from Oxford University and will be displayed in October 2010 – January 2011 at the Cycladic Museum of Art in Athens, Greece.

В поисках Потерянного Мира Древней Европы

Резюме

11-го ноября 2009 состоялось открытие международной выставки «Потерянный Мир Древней Европы: Долина Дуная, 5000-3500 до н.э.» в галереях Института по Изучению Античного Мира Нью-Йоркского Университета. Выставка представила впервые американской общественности артефакты VII-V тыс. до н.э., свидетельствующие о существовании развитой цивилизации в Юго-Восточной Европы на территории современной Румынии, Болгарии и Республики Молдова. Выставка объединяет более 250 объектов из коллекций более двадцати музеев Румынии, Болгарии и Республики Молдова. Среди выставленных объектов: статуэтки из обожженной глины, керамические сосуды Кукутень-Триполье, золотые украшения, медные орудия изделия из ракушек и др. Экспозиция была выставлена с мая по август 2010 также и в престижном британском Музее Ашмолиан Оксфордского Университета, а с октября 2010 по январь 2011 выставка будет открыта в Музее Кикладского Искусства в Афинах, в Греции.

10.06.2010

Iulia Postică, Muzeul Național de Arheologie și Istorie a Moldovei, str. 31 August, 121-A, MD-2012 Chișinău, Republica Moldova, e-mail: iupostica@yahoo.com